

References

- Alekseeva L. M. (1998). Metaforicheskoe termynoporozhdenie i funktsyi terminov v tekste [Metaphorical term generation and functions of terms in the text]: dyss. ... d-ra fil. nauk: spets. 10.02.20 «Srvnitelno-istoricheskoe, tipologicheskoye i sopostavitelnoye yazykoznanie». Perm: PHU, 1998. 357 s.
- Bor N. (1961). Atomnaya fizika i chelovecheskoe poznanie [Atomic physics and human cognition]. Moskva: Izdatelstvo inostrannoi literatury, 1961. 151 s.
- Kiyko S.V. (2014). Omonimiya v movi i movlenni [Homonymy in language and speech]. Chernivtsi: Rodovid, 2014. 544 s.
- Klochko T. V., Isayeva V. I. (2020). Metaforyzatsiya v medychnii terminolohii [Metaphorization in medical terminology]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. Tom 31 (70) № 1 Ch. 2 2020. С. 84-88.
- Krymets O. (2010). Metafora i metonimiia yak chynnyky tvorennia y rozvytku ukrainskoi tekhnichnoi terminolohii [Metaphor and metonymy as factors of creation and development of Ukrainian technical terminology]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Serii «Problemy ukrainskoi terminolohii». Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2010. № 675. S. 23-27.
- Leichik V. M. (1986). O yazykovom substrate termina [On the language substrate of the term]. *Voprosy yazykoznavniya*. 1986. № 5. S. 87-97.
- Malenova E.H., Aleksandrova E.V. (2020). Naivnaia kartina mira v zerkale angliyskoy meditsynskoi termynologii [A naive picture of the world in the mirror of English medical terminology]. Kazan: Buk, 2020. 174 s.
- Ozigin M. V. (2010). Rol metafory v strukturirovanii i funktsionirovanii russkoy meditsynskoi terminologii [The role of metaphor in the structuring and functioning of Russian medical terminology] : avtoref. dys. ... kand. fyloloh. nauk : 10.02.01. Saratov: SHU, 2010. 22 s.
- Semenchuk Y. V., Tovstyko A. N. (2015). Metafora v angliyskoy meditsynskoy termynologii (na primere predmetnoy oblasti «Gastroenterologiya») [Metaphor in English medical terminology (on the example of the subject area "Gastroenterology")]. *Zhurnal Hrodnenskoho gos. med. un-ta*. 2015. № 3 (51). S. 111-113.
- Smirnova E. V. (2020). Metafora kak naibolee produktivnyi sposob obrazovaniya novykh terminov v kardiologicheskoy leksike (na prymerе angliyskogo i russkogo yazykov) [Metaphor as the most productive way to form new terms in cardiac vocabulary (on the example of English and Russian)]. [El. resurs]: Rezhym dostupu: http://www.vestnik.adygnet.ru/files/2011.2/1133/smirnova2011_2.pdf (viewed on 22.02.2022).
- Dorland's Illustrated Medical Dictionary (2019). 33rd ed. Ed. by Dorland. Philadelphia: Elsevier Saunders, 2019. 2144 p.

УДК 81-116+[811.112.2+811.161.2]’42:070+81’33

TEMPORALITY IN MODERN MEDIA GENRES
(on the material of German and Ukrainian languages)
ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНИХ МЕДІАЖАНРАХ
(на матеріалі німецької та української мов)

Юрій КІЙКО

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

y.kiyko@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2251-2811>

The article aims to answer the question: is there any correlation between the temporality and the genre affiliation of media texts? And, if it is a case: how does it manifest itself in the structure of media texts? The research is carried out on the material of modern frequency genres selected from German and Ukrainian newspapers. In the study we use the Chi-Square-Test and the coefficient of Chuprov. The analysis revealed a correlation between the temporality and the genre affiliation in both media cultures. In news genres the past tense dominates, the present tense is less used and occasionally the forms of the future tense occur. In media text-interviews, on the contrary, the present tense dominates, the past and future tense forms are less represented.

In the analytical genre the present tense dominates, followed by verb forms in past and future tenses. In the structure of German and Ukrainian news genres the following algorithm can be traced: in the lead – present (frequently), past (less frequently) tenses, in the body – past, present, and future tenses, in the final part – past, present, and future tenses. The interview-texts are characterized by the following sequence of tense use: in the lead – present and past tenses, in the body – present and past tenses, in the final part – present, past, and future tenses. For the analytical genre, the following algorithm is inherent: in the lead – present and past tenses, in the body – present, past, and future tenses. According to the statistical calculations, statistically significant results were obtained for the past tense in the German news items, for the present tense – in the German text-interviews, and for the future tense – in the Ukrainian text-interviews.

Key words: temporality, media genre, German language, Ukrainian language.

У статті ставиться за мету відповісти на запитання, чи існує кореляція між вираженням темпоральності і жанровою приналежністю тексту, і, якщо вона існує, то як це проявляється в структурі тексту. Дослідження проводиться на матеріалі сучасних частотних жанрів, відібраних з німецькомовних і україномовних медіавидань. Для об'єктивності отриманих результатів у дослідженні використано такі статистичні прийоми як χ^2 -квадрат і коефіцієнт взаємної спряженості Чупрова. Аналіз матеріалу виявив кореляцію вираження темпоральності в певних жанрах обох медіакультур. В інформаційних жанрах домінує минулий час, менш уживаним є теперішній і зрідка вживають форми майбутнього часу. В медійних текстах-інтерв'ю, навпаки, домінує теперішній час, менше представлені минулий та майбутній часові форми. В аналітичному жанрі переважає теперішній, далі йдуть за спадом минулий та майбутній часові форми. В структурі інформаційних жанрів обох ліввокультур простежується такий темпоральний алгоритм: лід – теперішній (часто), минулий (рідше) часи, основна частина – минулий, теперішній, майбутній, кінцівка – минулий, теперішній, майбутній. Для текстів-інтерв'ю характерний така послідовність: лід – теперішній і минулий часи, основна частина – теперішній і минулий, кінцівка – теперішній, минулий та майбутній часи. Для аналітичного жанру притаманний такий часовий алгоритм: лід – теперішній і минулий часи, основна частина – теперішній, минулий та майбутній часові форми. Згідно зі статистичними обчисленнями, сигніфікативні результати отримано для минулого часу в німецькій замітці, для теперішнього часу – у німецького тексту-інтерв'ю, а для майбутнього часу – в українському тексті-інтерв'ю.

Ключові слова: темпоральність, медіажанр, німецька мова, українська мова.

Вступ. Під темпоральністю в лінгвістиці зазвичай розуміють сукупність експліцитних і імпліцитних способів часової референції у тексті. Вона може виражатися у мові по-різному, що залежить від типу мови: флективна, ізолююча, інкорпоративна, полісинтетична. У флективних мовах – німецькій й українській – послуговуються насамперед граматичною категорією часу. При цьому в німецькій мові виокремлюють шість часових форм дійсного способу: *Präsens*, *Präteritum*, *Perfekt*, *Plusquamperfekt*, *Futur I*, *Futur II*, а в українській – три: минулий, теперішній, майбутній (Duden, 2016; Kiyko & Kudrjawzewa, 2018, с. 40-57; Бондар, 1996).

Попри різновекторні дослідження темпоральності у функціональній граматиці та стилістиці висвітлення цієї категорії не видається повним з огляду на жанрове різноманіття текстів. Найбільша увага прикута, насамперед, встановленню особливостей функціонування мовних одиниць на позначення часу в текстах художнього дискурсу (Теория, 1990). Темпоральна структура текстів інших комунікативних царин, зокрема медійного дискурсу з контрастивної перспективи є ще недостатньо дослідженою і тому видається вельми актуальною. Окремі загальні риси темпоральної організації українських і німецьких медіатекстів висвітлено в працях М. Маршал (1995), О.І. Бондаря (1996), М. Геніг (2000), І.О. Талаш (2012), Ю.Є. Кійка (2017, 2018, 2019).

Мета статті – встановити закономірності вираження темпоральності в німецьких медіажанрах (замітка, інформаційна стаття, інтерв'ю, коментар) і зіставити отримані дані з відповідними українськими медіатекстами для виявлення можливих універсалій.

Матеріалом студії слугують частотні паралельні тексти зовнішньополітичної тематики в сучасних німецьких і українських медіавиданнях. Тексти зібрано протягом 2002–2022 років з провідних німецько- й україномовних видань: *Berliner Zeitung*, *Der Tagesspiegel*, *Die Welt*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Süddeutsche Zeitung*, *taz*, *День*, *Голос України*.

Методи дослідження. При аналізі медіатексту як результату комунікативної діяльності журналістів у мас-медійному зовнішньополітичному дискурсі враховується різноаспектність об'єкта дослідження. Через це в роботі використано комплексний підхід, коли максимально раціонально поєднуються взаємодоповнювальні дослідницькі напрями. В основу зіставного аналізу покладені багаторівневі моделі холістичного текстового опису. Дослідження проходить у декілька етапів, які полягають в укладанні корпусу текстів, кількісному й якісному аналізах. Для об'єктивного висвітлення отриманих результатів контрастивного дослідження у роботі використано певні статистичні прийоми, зокрема, критерій хі-квадрат і коефіцієнт взаємної спряженості Чупрова (*Kiyko, 2020, с. 78–79*). Для статистичного аналізу взято по 100 текстів кожного жанру, відібраних методом суцільної вибірки в одному часовому зрізі.

Результати та обговорення. У результаті аналізу матеріалу, як видно з даних таблиці 1, у німецьких і українських медіажанрах домінують форми теперішнього і минулого часів. Форми майбутнього часу для них не характерні, хоча, як показує зіставний аналіз, в українській медіапрактиці їх частіше використовують (5–15 %), ніж у німецькій (1–3 %). Причини такої розбіжності, на нашу думку, лежать, насамперед, в екстралінгвальній площині.

Таблиця 1

Темпоральність у різних медіажанрах

Мова	Медіажанр	Минулий час (%)	Теперішній час (%)	Майбутній час (%)
Нім.	Замітка	64	35	1
	Інформаційна стаття	67	32	1
	Інтерв'ю	23	74	3
	Коментар	33	64	3
Укр.	Замітка	71	18	11
	Інформаційна стаття	66	29	5
	Інтерв'ю	18	67	15

Порівняємо спочатку вираження темпоральності в німецьких медіажанрах. Подібний темпоральний розподіл спостерігається між жанрами замітка й інформаційна стаття. У них домінують форми минулого часу (64 % і 67 %), далі слідує теперішній час (35 % і 33 %) і майбутній час (по 1 %). Такий схожий розподіл часових форм можна пояснити тим, що інформаційні медіатексти повідомляють про факти, що вже відбулися. Наявність форми презенс зумовлена його темпоральною багатофункціональністю і прагненням журналістів оживити виклад матеріалу. Крім того, подібність цілком закономірна з огляду на фрактальність цих двох варіантів інформаційного жанру, оскільки інформаційна стаття є розгортанням інформаційної структури замітки, де повторюються її темпоральні ознаки (*Kiyko, 2020, с. 89*).

На відміну від заміток і інформаційних статей, темпоральний розподіл у німецькому тексті-інтерв'ю виглядає дещо по-іншому (див. рис. 1). Тут найчастіше використовують теперішній час (74 %), далі йде минулий (23 %) і найрідше трапляється майбутній час (3 %). Встановлена закономірність обумовлена діалогічністю цього жанру, адже бесіда між журналістом і респондентом ведеться переважно про актуальні явища, події сьогодення, де зазвичай послуговуються багатофункціональним презенсом. Наявність форм минулого часу спричинена незначними екскурсами в минуле, що зумовлено тематично. Форми майбутнього часу використовують переважно в пасажах про перспективи розвитку події, плани на майбутнє, прогноз тощо.

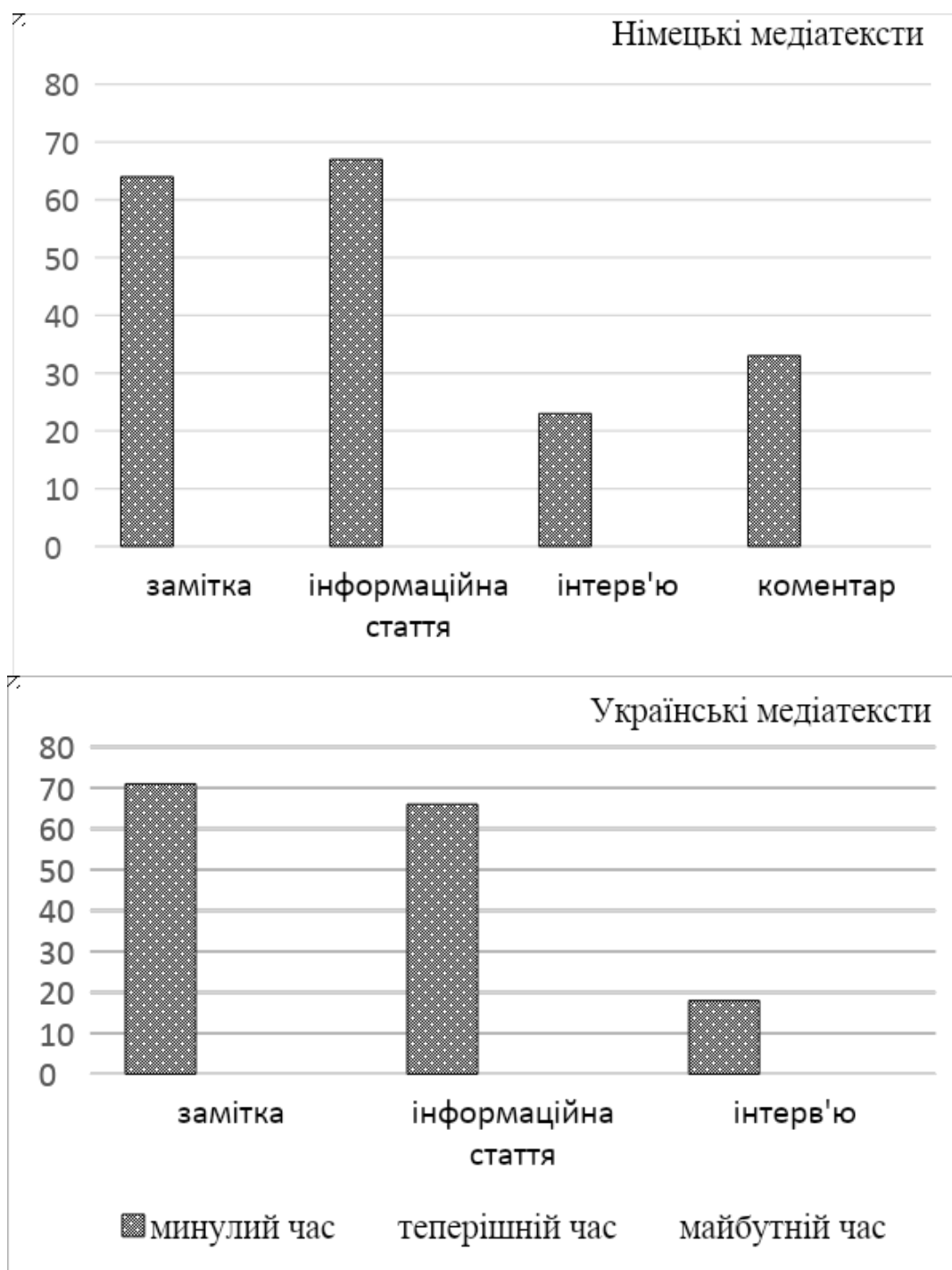

Рис. 1. Темпоральність у німецьких і українських медіажанрах

Для аналітичного жанру – коментарю – в німецькому зовнішньополітичному дискурсі характерне використання форм теперішнього часу (64%). На другому місці за вживанням – форми минулого (33%) та майбутнього часів (3%). Така закономірність, на нашу думку, пояснюється тим, що головний аргументативний виклад матеріалу ведуть переважно в теперішньому часі. Наявність дієслівних форм минулого часу зумовлена ввідною референцією на певну подію, що стала приводом для написання коментаря. Незначна частка дієслівних форм майбутнього часу спричинена фінальною частиною коментаря, де автори вдаються часом до прогнозів на майбутній перебіг подій.

В українських медіажанрах простежуємо подібний темпоральний розподіл, як й в німецькому корпусі (див. рис. 1). Так, в базових інформаційних медіажанрах переважає минулий час (71% і 66%), далі за частотою вживання йдуть теперішній час (18% і 29%) і найменше трапляється майбутній час (11% і 5%). Помітна тенденція до зменшення

використання форм майбутнього часу і збільшення теперішнього. Це, очевидно, спричинено тим, що серед українських заміток значна частина належить до редакційних, а не агентурних текстів. В інформаційних же статтях основна увага сфокусована на актуальних подіях, тому тут зростає частка форм теперішнього часу.

Подібно до німецького корпусу, в українському спостерігаються відмінності вживання часових форм між інформаційними жанрами (замітка, інформаційна стаття) і інформаційно-аналітичним жанром (інтерв'ю). Так, в українському тексті-інтерв'ю переважає теперішній час (67 %). Далі за частотою вживання йдуть минулий (18 %) і майбутній (15 %) часи. При цьому впадає в око значне застосування дієслівних форм майбутнього часу. На нашу думку, це спричинено екстралінгвальними факторами, а саме: прагненням журналістів розпитати в респондентів про подальший перебіг ситуації.

Отже, між зіставленими медіажанрами в німецькій і українській мовах добре окреслюється подібна закономірність застосування часової референції.

Для перевірки наших висновків скористаємося статистичними прийомами. Як показали отримані результати, для німецької замітки статистично сигніфікативні результати отримано для минулого часу ($\chi^2 = 4,34$ при $K = 0,17$). У німецьких інтерв'ю такі значущі показники зафіксовано для теперішнього часу ($\chi^2 = 14,19$ при $K = 0,31$). Для українського інтерв'ю статистично значущі результати отримано лише для форм майбутнього часу ($\chi^2 = 5,99$ при $K = 0,20$), на що ми звернули увагу раніше.

Оскільки в німецькій мові палітра часових форм ширша за українську, то спробуємо встановити закономірність вживання усіх часових форм дієслова в замітках, інформаційних статтях, кореспонденціях, інтерв'ю та коментарях. У результаті статистичного аналізу вживання часових форм дієслова в різних жанрах отримано дані, які підтверджують припущення, що для медійних жанрів характерні особливості вживання певних часових форм (див. табл.2).

Таблиця 2

Статистичні дані про вживання часових форм у німецьких медіажанрах (верхній показник – χ^2 -квадрат, нижній – коефіцієнт взаємної спряженості K)

Медіажанр	Präsens		Präteritum		Perfekt		Plusquam-perfekt	Futur I
	Ind.	Konj.	Ind.	Konj.	Ind.	Konj.	Ind.	Ind.
замітка	—	—	5,04 0,06	—	7,31 0,07	89,23 0,23	—	—
інформаційна стаття	—	19,44 0,11	77,7 0,22	—	—	13,36 0,09	44,3 0,17	—
кореспонденція	—	13,95 0,09	—	—	—	—	—	—
інтерв'ю	42,5 0,16	—	—	4,20 0,05	6,28 0,06	—	—	12,15 0,09

Для німецької замітки статистично значущі показники встановлено для претерита ($\chi^2 = 5,04$ при $K = 0,06$) і перфекта дійсного способу ($\chi^2 = 7,31$ при $K = 0,07$), а також перфекта умовного способу ($\chi^2 = 89,23$ при $K = 0,23$). Перфект дійсного способу, як вже зазначалося, задіяний переважно в першому речення повідомлення, де акцентується увага на інформаційному ядрі. Подальші речення здебільшого виражаються формою претерит.

Часте вживання форм перфекта умовного способу зумовлено тим, що автори через принцип мовної економії вдаються до безсполучникової передачі чужої мови. Наприклад: „*Iraks Ministerpräsident Nuri el Maliki habe den iranischen Präsidenten Mahmud Ahmadinedschad telefonisch um die Teilnahme Irans an der Konferenz der Irak-Anrainerstaaten gebeten.*“ (BZ, 30.04.07)

В інформаційній статті статистично значущі результати отримано з такими формами, як претерит дійсного способу ($\chi^2 = 77,68$ при $K = 0,22$) і плюсквамперфект дійсного способу ($\chi^2 = 44,33$ при $K = 0,17$). Ними автори часто вдаються до опису минулих подій. Наприклад: „*In*

der vergangenen Woche **gab** es fast täglich Hinweise darauf, dass <...>“ (BZ, 29.01.22) „Vor dem jüngsten Test **hatte** das Land am Donnerstag nach eigenen Angaben zwei „taktische Boden-Boden-Lenkraketen“ <...> **abgefeuert**“. (SZ, 30.01.2022)

У німецькій інформаційній статті зафіксовано статистично значущі результати для презенса ($\chi^2 = 19,44$ при $K = 0,11$) і перфекта ($\chi^2 = 13,36$ при $K = 0,06$) умовного способу. Ці граматичні форми використовують при передачі чужої мови. Якщо першою формою підкреслюють одночасність дії, то другою – її передчасність. Наприклад: „*Rice bezeichnete die Konferenz als "historisches Ereignis", das aber nur der Anfang einer Entwicklung sei. Die US-Botschaft in Bagdad teilte mit, dass bei einem Raketenangriff <...> vier Mitarbeiter der Botschaft ums Leben gekommen seien.*“ (BZ, 04.05.07)

У першому випадку йдеться про одночасність дій в головному і підрядному реченнях: тут непрямо наводяться слова К. Райс щодо значення конференції і через умовний спосіб у підрядному реченні зазначається, що це тільки початок процесу відновлення Іраку. У другому реченні подія підрядного (*загибель чотирьох працівників посольства*) передуює дії головного (*повідомлення посольства*).

На відміну від двох попередніх інформаційних медіажанрів, у кореспонденції як найбільшому новинному жанрі помітні певні особливості темпоральної референції. Тут отримано статистично значущі показники для презенса умовного способу ($\chi^2 = 13,95$ при $K = 0,09$). Цією часовою формою автори прагнуть при передачі чужої мови відмежуватися від змісту повідомлення. Наприклад: *Beleidigt ist Brown trotzdem: Er könne nicht verstehen, warum <...>*. (BZ, 10.07.07)

Для інтерв'ю статистичні значущі результати встановлено для таких часових форм, як презенс ($\chi^2 = 42,48$ при $K = 0,16$), футур I ($\chi^2 = 12,15$ при $K = 0,09$) і перфект дійсного способу ($\chi^2 = 6,28$, $K = 0,06$), а також претерит умовного способу ($\chi^2 = 4,20$, $K = 0,95$). У цьому жанрі, як і слід було очікувати, домінуючими формами виявилися презенс, перфект і футур I дійсного способу. Саме ці дієслівні форми характерні для побудови питань і відповідей. Серед форм умовного способу тут можна виокремити претерит, який вживають переважно як ввічливу форму запитання і припущення. Наприклад: «*Könnte die saudische Initiative zur Grundlage eines umfassenden Friedensprozess werden? - Im Kern zeigt dieser Plan, was Basis für eine solche umfassende Lösung sein könnte.*» (BZ, 28.03.07)

В аналітичному медіажанрі – коментарі – не зафіксовано статистично значущих показників. Це може свідчити про те, що зазначений жанр не такий стандартизований як решта видів текстів і для нього не притаманні певні особливості вживання дієслівних часових форм.

Отже, отримані статистичні показники підтвердили наші спостереження щодо закономірності вираження темпоральності в різних медіажанрах.

Висновки. У німецьких і українських медіажанрах виявлена подібна закономірність вираження темпоральності. В інформаційному жанрі домінує минулий час (замітка: нім. – 54 % / укр. – 71 %; інформаційна стаття: нім. – 67 % / укр. – 66 %), менш уживаним є теперішній (замітка: нім. – 35 % / укр. – 18 %; інформаційна стаття: нім. – 32 % / укр. – 29 %) і зрідка вживаними є форми майбутнього часу (замітка: нім. – 1 % / укр. – 11 %; інформаційна стаття: нім. – 1 % / укр. – 5 %). В медійних текстах-інтерв'ю, навпаки, домінує теперішній час (нім. – 74 % / укр. – 67 %), менше представлені минулий (нім. – 23 % / укр. – 18 %) та майбутній (нім. – 3 % / укр. – 15 %) часи. У німецькому аналітичному жанрі коментар переважає теперішній (64 %), далі слідує минулий (33 %) та майбутній (3 %) часи.

Для інформаційних жанрів обох лівгокультур встановлено такий темпоральний розподіл: лід (зачин) – теперішній, минулий часи (за спадом), основна частина – минулий, теперішній та майбутній, фінальна частина – минулий, теперішній та майбутній часи. Для текстів-інтерв'ю: лід – теперішній та минулий, основна частина – теперішній та минулий, фінальна частина – теперішній, минулий та майбутній часи. Для аналітичного жанру (коментар): лід – теперішній та минулий часи, основна частина – теперішній, минулий та майбутній часи.

Згідно зі статистичними обчисленнями, в німецькій замітці сигніфікативні результати виявлено для минулого часу, що вказує на спрямованість цього жанру на опис подій в минулому. Цікавими виявилися результати для текстів-інтерв'ю. Так, якщо у німецького тексту-інтерв'ю такі результати виявлено для теперішнього часу, то в українського тексту-інтерв'ю – для майбутнього часу. Виявлена відмінність зумовлена насамперед тим, що в українській медіапрактиці досить часто в цьому жанрі вдаються до розлогих прогнозів щодо майбутнього перебігу подій.

Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо розширення переліку медійних жанрів для аналізу і подальшого зіставлення в різних лінгвокультурах, що сприятиме створенню темпоральної типології жанрів.

Список літератури

Бондар О. І. *Темпоральні відношення в сучасній українській літературній мові: Система засобів вираження*: [монографія]. Одеса : Астропринт, 1996. 192 с.

Кійко Ю.Є. Темпоральність у сучасних німецьких і українських медійних замітках з фрактальної перспективи. *Науковий Вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. Дрогобич. 2017. Вип. 7. С. 77–80.

Кійко Ю.Є. Темпоральність у німецьких і українських інформаційних статтях із фрактальної перспективи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. Одеса, 2018. № 32. С. 234–238.

Кійко Ю.Є. Темпоральність у німецьких і українських текстах-інтерв'ю з фрактальної перспективи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. Одеса, 2019. № 38. Т. 1. С. 113–117.

Талаш І.О. Часовий континуум публіцистичного дискурсу. *Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії*. 2012. Вип. 7. Ч. 2. С. 247–253.

Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность / отв. ред. А. В. Бондарко. Л.: Наука, 1990. 263 с.

Duden. *Die Grammatik*. Band 4. 9. Aufl. Berlin: Dudenverlag, 2016. 1344 S.

Hennig M. *Tempus und Temporalität in geschriebenen und gesprochenen Texten*. Tübingen: Niemeyer, 2000. 211 S.

Kiyko Y., Kudrjawzewa O. *Deutsche Grammatik: Theorie und Praxis*. Tscherniwzi: Unidruckerei, 2018. 188 S.

Kiyko Y. *Medientexte aus fraktaltheoretischer Perspektive: deutsch-ukrainische Kontraste*. Berlin: Peter Lang, 2020. 312 S.

Marschall M. *Textfunktion der deutschen Tempora*. Geneve: Edition Slatkine, 1995. 292 S.

References

Bondar O.I. (1996). *Temporalni vidnoshennia v suchasni ukrainskii literaturnii movi: Systema zasobiv vyrazhennia*. Odesa: Astroprynt, 1996. 192 s.

Duden (2016). *Die Grammatik*. Band 4. 9. Aufl. Berlin: Dudenverlag, 2016. 1344 S.

Hennig M. (2000). *Tempus und Temporalität in geschriebenen und gesprochenen Texten*. Tübingen: Niemeyer, 2000. 211 S.

Kiyko Y., Kudrjawzewa O. (2018). *Deutsche Grammatik: Theorie und Praxis*. Tscherniwzi: Unidruckerei, 2018. 188 S.

Kiyko Y. (2020). *Medientexte aus fraktaltheoretischer Perspektive: deutsch-ukrainische Kontraste*. Berlin: Peter Lang, 2020. 312 S.

Kiyko Y. (2018). Temporalnist u nimetskykh i ukrainskykh informatsiinykh stattiakh iz fraktalnoi perspektyvy. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii Filolohiia*. Odesa, 2018. 32. S. 234–238.

Kiyko Y. (2019). Temporalnist u nimetskykh i ukrainskykh tekstakh-interv'iu z fraktalnoi perspektyvy. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii Filolohiia*. Odesa, 2019. 38. 1. S. 113–117.

Kiyko Y. (2017). Temporalnist u suchasnykh nimetskykh i ukrainskykh mediinykh zamitkakh z fraktalnoi perspektyvy. *Naukovyi Visnyk Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii «Filolohichni nauky. Movoznavstvo»*. Drohobych. 2017. 7. S. 77–80.

Marschall M. (1995). *Textfunktion der deutschen Tempora*. Geneve: Edition Slatkine, 1995. 292 S.

Talash I.O. (2012). Chasovyi kontynuuum publitsystychnoho dyskursu. *Linhvistyka i poetyka tekstu. Filolohichni studii*. 2012. 7. 2. S. 247–253.

Teoryia funktsyonalnoi hrammatyky: Temporalnost. Modalnost / otv. red. A.V. Bondarko. L.: Nauka, 1990. 263 s.

УДК 811.112

MODERN GERMAN SONGS: GRAMMATICAL AND SEMANTIC CHARACTERISTICS
СУЧАСНА НІМЕЦЬКОМОВНА ПІСНЯ: ГРАМАТИЧНІ І СЕМАНТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ

Юрій КІЙКО

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

y.kiyko@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2251-2811>

Валентина СТРУК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

struk.valentyana@chnu.edu.ua

The article is devoted to establishing grammatical and semantic features of modern German-language songs. The study was based on the contemporary German-language songs produced within the last five years.

A modern German-language song, as a dominant genre in a popular music culture, is considered not only an art form, but also an indicator of the current state of language and society. The German language songs of 2017-2021 have the following characteristics: reduction of word forms in verbs and articles, omission of one of the main parts of the sentence, frequent use of interrogative sentences, as well as imperative and conditional grammatical ways of the verb. These features are due to both the influence of the colloquial version of the modern German language, and the rhythmic and melodic properties of this genre. The present and past tense forms of the verb are used in the modern German language songs. Among the 14 types of complex sentences, 11 were recorded, of which the most common was object clause. Verbs and nouns dominated in the partial linguistic aspects. Exclamations and appeals were used in most lyrics for greater emotionality. In the lexical and semantic aspect, the modern German language songs can be characterized by the presence of borrowings from the English language, abbreviations, names of places, onyms of the world famous clothing brands, cars, beverages and social networks. The semantic aspect is dominated by the themes of "life" and "love".

Key words: genre song, German language, grammatical characteristics, semantic characteristics.

Стаття присвячена встановленню особливостей сучасних німецькомовних пісень у граматичному та семантичному аспектах. Матеріалом дослідження слугували сучасні німецькомовні пісні за останні п'ять років.

Сучасна німецькомовна пісня, як домінуючий жанр у популярній музичній культурі, вважається не лише видом мистецтва, а й індикатором актуального стану мови і суспільства. Для німецькомовної пісні 201–2021 років притаманні такі характеристики: редукція словоформ у дієслів і артиклів, опущення одного з головних членів речення, часте вживання питальних речень, наказового й умовного граматичних способів дієслова. Зазначені особливості зумовлені, на нашу думку, як впливом розмовного варіанту сучасної німецької мови, так й ритмомелодійними властивостями цього жанру. У сучасній німецькомовній пісні активно послуговуються теперішнім та минулими часовими формами дієслова. Серед 14 типів складнопідрядних речень зафіксовано 11, з яких найчастіше трапляється підрядні додаткові. У частиномовному аспекті домінують дієслово й іменник. Задля більшої емоційності в більшості текстів пісень вживають вигуки та звертання. У лексико-семантичному аспекті сучасна німецькомовна пісня характеризується наявністю запозичень з англійської мови, аббревіатур, топонімів, онімів відомих світових брендів одягу, машин, напоїв та соціальних мереж. У семантичному аспекті домінують теми «життя» та «любов».